

הוא קאי על אברהם, ולית פירוכא כלל במלה. אבל אי ידעת מילה או חידושא, אימא.

פתח ההוא יודאי ואמר, (שם א ב) והארץ היתה תהו ובהו, מאן ארץ. ההיא

דאשתמודעא עילא ותתא. היתה תהו, מאי תהו, דא קו ירוק, דאקיף כל עלמא. ואיקרי

קו תהו, דכתיב, (ישעיה לד יא) ונטה עליה קו תהו ואבני בהו. כמה דתנינן, אבנין מפולמות

דמשתקעין גו תהומי, ומנהון נפקין מיין. השתא אית למנדע, תהו דאיהו קו ירוק, מאי

הוא קו ירוק, אלא אשפחן בספרא דאסיא קרטינא, ויודן דקסרי שמייה, וקראן

שמייה קרטינא אסיא, בגין דאיהו רב על כל אסיין, ויקירא בחכמתא. והכי בלשון פרסי,

לבר נש יקירא, קראן ליה קרטינא. רב ויקירא בחכמתא. והוה אמר, והארץ היתה תהו, מאי

תהו. איהו קו ירוק, דאסחר כל עלמא. ומאן איהו, קליפה דאגוזא. ודא איהו קליפה דלבר,

דאיהו ירוק.

לגו מניה, בהו. אינון אבנין מפולמות דמנהון נפקי מיא. מן תהו אתמשיף עור ובשר.

מן בהו אתמשכו גרמי.

לגו מניה וחשף. דא חשיכו דאתמשף מניה עמא דעשו. ואיתימא מן תהו. הכי הוא

ודאי, דהא חשף מניה תלייא תהו. אלא אינון אבנין מפולמות, עאלו באמצעיתא, דמניה

אתמשכן גרמין, כמא דאיתמר. וחשף משיכו דקיק, דמניה אתמשף עשו.

ורוח אלהים, דא מוחא דאגוזא, דמתמן איתמשף יעקב שלימא, כגוונא דאגוזא

דא, (כנונא דא רוא) דכתיב, (יחזקאל א ד) והנה רוח סערה באה מן הצפון, לקבליה דתהו. לגו

האגוז הזה, שכתוב (יחזקאל א) והנה רוח סערה באה מן הצפון, כנגד התהו. לפנים ממנו - ענן

וכאן - אף על גב שיעקב נזפר, הוא מדבר על אברהם, ואין כלל קשיה בדבר. אבל אם ידעת דבר או חידוש - אומר.

פתח אותו יהודי ואמר, (בראשית א) והארץ היתה תהו ובהו - מי הארץ? אותה הנודעת למעלה

ומטה. היתה תהו, מה זה תהו? זה קו ירוק שמקיף את כל העולם,

ונקרא קו תהו, שכתוב (ישעיה לד) ונטה עליה קו תהו ואבני בהו. כמו ששנינו, אבנים מפולמות

שמשקעות בתוך התהומות, וממהם יוצאים מים.

עכשו יש לדעת, תהו, שהוא קו ירוק, מהו קו ירוק? אלא מצאנו

בספר הרופא קרטינא, ויודן של קסרי שמו, וקוראים את שמו הרופא קרטינא, משום שהוא גדול

כל הרופאים ונכבד בחכמה. וכך בלשון פרסי קוראים לאדם נכבד קוראים לו

קרטינא, גדול ונכבד בחכמה. והנה אומר, והארץ היתה תהו, מה זה תהו? הוא קו ירוק שמקיף

כל העולם, ומי הוא? קלפת האגוז, וזהי הקלפה החיצונה, שהיא ירוקה.

לפנים ממנו - בהו. אותן אבנים מפולמות שמהן יוצאים מים. מתהו נמשך עור ובשר. מן בהו

נמשכות העצמות.

לפנים ממנו - וחשף. זו החשכה שנמשך ממנו העם של עשו. ואם תאמר מן תהו - כך זה ודאי,

שהרי מהחשף תלוי תהו. אלא אותם אבנים מפולמות נכנסו באמצע, שממנו נמשכות

העצמות, כמו שנאמר. והחשף משיכה דקה, שממנה נמשך עשו.

ורוח אלהים - זה מוח האגוז, שמשם נמשך יעקב השלם, כמו

האגוז הזה, שכתוב (יחזקאל א) והנה רוח סערה באה מן הצפון, כנגד התהו. לפנים ממנו - ענן

מַיִיָּה עֲנֵן גְּדוֹל, לְקַבְּלֶיהָ דְּבַהּוּ. לְגוּ מַיִיָּה וְאִשׁ
מִתְלַקְחַת, לְקַבְּלֶיהָ דְּחֻשָׁף. לְגוּ מַיִיָּה וְנִגְהָ לֹו
סָבִיב, לְקַבְּלֶיהָ דְּרוּחַ אֱלֹהִים.

גְּדוֹל, פִּנְגֵד הַבְּהוּ. לְפָנִים מִמְּנוּ -
וְאִשׁ מִתְלַקְחַת, פִּנְגֵד הַחֻשָׁף.
לְפָנִים מִמְּנוּ - וְנִגְהָ לֹו סָבִיב, פִּנְגֵד
שֶׁל וְרוּחַ אֱלֹהִים.

וּמַתּוּכָה פְּעִין הַחֻשְׁמֵל, לְגוּ מִפְּלֵא. דְּלְקַבְּלֶיהָ,
מִרְחַפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם. דָּא רוּחַ
דְּאִימָא עֵילָאָה, דְּקָא מִרְחַפָא עַל כְּלָא. וְיַעֲקֹב
שְׁלִימָא, אִיהוּ וְדָאי מוּחָא דְּאַגּוּזָא. וְהַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא יִמְצָאֵהוּ בְּאַרְצֵן מְדַבֵּר וְדָאי. לְבַתֵּר
עֲבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְכָל אֵינּוּן קְלִיפִין
דְּלַהוּן, דִּיהוּן כְּלַהוּן מִשְׁתַּעְבְּדִין לֵיהָ.

וּמַתּוּכָה כְּעִין הַחֻשְׁמֵל - לְפָנִים
מִהַפֵּל, שְׁכַנְגֵדוּ מִרְחַפֶת עַל פְּנֵי
הַמַּיִם. זֹו רוּחַ הָאֵם הַעֲלִיזָנָה
שְׁמִרְחַפֶת עַל הַכֵּל. וְיַעֲקֹב הַשְּׁלֵם
הוּא וְדָאי מִתְ אַגּוּזָו, וְהַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא יִמְצָאֵהוּ בְּאַרְצֵן מְדַבֵּר
וְדָאי. אַחַר כֵּן עֲשֵׂה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא אֵת כָּל אוֹתָן הַקְלָפוֹת שְׁלֵהֶם,
שְׁכָלֶם יִהְיוּ מִשְׁעַבְּדִים לֹו.

אַרְאֵנוּ וְלֹא עֲתָה אֲשׁוּרְנוּ וְלֹא קְרוּב דְּרִךְ כּוֹכֵב
מִיַּעֲקֹב וְקָם שְׁבֹט מִיִּשְׂרָאֵל וְגו'.

אַרְאֵנוּ וְלֹא עֲתָה אֲשׁוּרְנוּ וְלֹא
קְרוּב דְּרִךְ כּוֹכֵב מִיַּעֲקֹב וְקָם שְׁבֹט
מִיִּשְׂרָאֵל וְגו' (במדבר כד). אַרְאֵנוּ -
אֵת הַגְּאֻלָּה הַזֹּו, שְׁהִיא רְבִיעִית.
וְלֹא עֲתָה - אֵלָא לְסוּף הַיָּמִים.

וְלֹא עֲתָה, אֵלָא לְסוּף יוֹמֵיָא.
שִׁית יוֹמִין הָוּוּ בְּעֵלְמָא, בְּיוֹמָא רְבִיעִאָה
חֲמִינָא, דְּנַהוּרִין דְּהָוּוּ בֵּיהָ, מִסְתַּלְקִי
וּמַתְדַּעְכִּי. שְׁמִשָּׂא וְסִיְהָרָא וְכוּכְבֵּיָא וּמַזְלֵי
אַתְגְּנִיזוּ בֵּיהָ. הַנִּי אַתְהוּ בְּעוֹבְדָא דְּבְרָאשִׁית,
וּבֵיהָ אִסְתַּלְקוּ בְּיוֹמָא דְּאַלְף רְבִיעִאָה.

שְׁשָׁה יָמִים הָיוּ בְּעוֹלָם. בְּיוֹם
הַרְבִּיעִי רְאִינוּ, שְׁהָאוֹרוֹת שְׁהָיוּ
בוּ, מִסְתַּלְקִים וְדוֹעְכִים. הַשְּׁמֵשׁ
וְהַלְבָנָה וְהַכּוֹכָבִים וְהַמַּזְלוֹת
נִגְנְזוּ בוּ. אֵלּוּ הַתְּהוּוּ בְּמַעֲשֵׂה
בְּרָאשִׁית, וּבוּ הִסְתַּלְקוּ בְּיוֹם שֶׁל
הָאַלְף הַרְבִּיעִי.

בְּכַה רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, וְוִי דְּגְלוּתָא אַתְמַשְׁף,
וּמֵאֵן יְכִיל לְמַסְבֵּל לֵיהָ. (דף פ"ח ע"א) אָמַר
לֵיהָ, אִי רַבִּי אִי רַבִּי, אֵלּוּ הָוִית יָדַע כְּמָה
עֲרִטוּרָא וּבְלַבּוּלָא, עֲבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
בְּכַלְהוּ רְקִיעִין, בְּשַׁעֲתָא דְּגִזּוּר וּמְסָר לֹוּן
לְיִשְׂרָאֵל בְּיַד דְּהָהִיא שְׁפַחָה, וְלֹא שְׁתַּעְבְּדָא
תַּחוּת יָדָא דְּאַדוּם.

בְּכַה רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר: אוֹי
שְׁהַגְלוּת נִמְשַׁכַת, וּמִי יָכוֹל לְסַבֵּל
אוֹתָהּ. אָמַר לֹו: אִי רַבִּי, אִי רַבִּי,
אֵלּוּ הָיִית יוֹדַע כְּמָה בְּהִלָּה
וּבְלַבּוּל עֲשֵׂה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּכָל הַרְקִיעִים בְּשַׁעֲה שְׁגִזּוּר וּמְסָר
אוֹתָם לְיִשְׂרָאֵל בְּיַד אוֹתָהּ
הַשְּׁפַחָה, וְלַהֲשַׁתְּעַבְּד תַּחַת הַיָּד
שֶׁל אָדוּם.

בְּשַׁעֲתָא דְּהָוּוּ פְּתַבִּי פְּתַקִּין בְּרַקִיעָא, עַד דְּלֹא
אַחְתִּימוּ, בְּגוּשְׁפִּנְקָא דְּחוֹתְמָא
דְּמִלְפָא, קָרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְכָל חִילֵי
שְׁמֵיָא, וְקָרָא לְגַבְרִיאֵל דְּקִסַת הַסּוּפֵר בְּחַרְצוּי,
וְאָמַר לֵיהָ, אִיעַכַּב פְּתַקִּין עַד דְּלֹא אַחְתִּימוּ,
וְאַכְפָּה עַל בְּנֵי, וְאַעֲבִיד לְהוּן מִסְפָּדָא וְאַבְלָא.
בְּאוּמָאָה עֲלִיכוּ, כָּל חִילָא דְּשְׁמֵיָא, דְּתַשְׁבְּקוּן

בְּשַׁעֲה שְׁהָיוּ כּוֹתְבִים פְּסָקִים
בְּרַקִיעַ, טְרַם נְחַתְמוּ בְּחוֹתְמַת
בְּחוֹתְמֵי הַמֶּלֶךְ, קָרָא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא לְכָל צְבָאוֹת הַשְּׁמַיִם, וְקָרָא
לְגַבְרִיאֵל, שְׁקִסַת הַסּוּפֵר בְּמַתְנִיּוּ,
וְאָמַר לֹו: עַכְב אֵת הַפְּסָקִים
שְׁטַרְם נְחַתְמוּ, וְאַכְפָּה עַל בְּנֵי,
וְאַעֲשֵׂה לְהֵם מִסְפָּד וְאַבְלָא.
בְּשׁוּבוֹעָה עֲלִיכֶם, כָּל צְבָאוֹת
הַשְּׁמַיִם, שְׁתַּעְבְּבוּ אוֹתִי וְלֹא

לי, וְלֹא תתְקַפּוֹן לְנַחְמָא לִי. כְּמָה דְאַתָּה אָמַר,
(ישעיה כב ד) עַל כֵּן אָמַרְתִּי שְׁעוּ מִנִּי אֲמַרְר בְּכִי
אֶל תְּאִיצוּ לְנַחְמֵנִי עַל שַׂד בַּת עַמִּי.

בְּעַט בְּעִיטִין בְּרִקיעָא דְעַרְבוֹת, וְעַבְד בִּיה
בְּקוּעִין וְחִלּוּנִין פְּתִיחִין. פְּתַח וְאָמַר,
בְּנִי, בְּנִי רַחֲמֵי דְמַעִי, רַבִּיתִי לְכוּן, וְנִטְלִית
לְכוּן, כְּאֶבֶא דְנִטִּיל לְבָרִיה, אוֹלִיפְנָא לְכוּ
דַּחֲלִית, אֲשַׁלְטִית לְכוּ עַל כָּל אוֹמִין דְּעַלְמָא.
חֲבַתוֹן קָמָא בְּכַמָּה חוֹבִין, עֲבַרְנָא עַלִּיכוּ,
בְּגִין דְּבָנִין יְקִירִין רַחֲמִין הוּיְתוּן קָמָא.

בְּנִי בְּנִי, אֶקְרָא לְאַרְבַּע סְטָרִין דְּעַלְמָא,
וְאוֹמִינָא לְהוּ עַלִּיכוּ. מְזַרְח מְזַרְח,
בְּאוֹמָא עֲלָךְ, אִי בְּנִי יִתְבַּדְרוּן בִּינְךָ, דְּתַסְתַּכַּל
בְּתוֹאֲרָא וּדְיוֹקְנָא דִּילְהוֹן, הִיךְ אֲשַׁתְּנִי
וְאֲשַׁתְּחַר בְּעַנּוּיִין דְּיַעֲבְדוּן לוֹן בְּגוֹוֶךְ, וְתַבְכֶּה
וְתַסְפַּד עַלִּיהוֹן וְתַנְטֵר לוֹן.

בְּנִי בְּנִי, כַּד הוּיְתוּן בְּבֵיתֵאִי, בְּתוֹקְפָא דְאַמְכוּן,
בְּעִידוּנִין בְּעִינוּגִין, לָא אֲשַׁגְחָתוּן עַלִּי. בְּנִי
בְּנִי, מָה אַעֲבִיד לְכוּן, גְּזִירָא גְּזִרְנָא בְּאוֹמָא,
אֶלֹא אָנָא וְאַתּוֹן נַגְלִי.

מִשָּׁה רַעִיא מְהִימָנָא, אִיךְ לָא תַשְׁגַּח עַל בְּנִי,
עָנָא קְדִישָׁא דְמַסְרִית בִּידְךָ. מְזַרְח מְזַרְח,
אַתְעָרִי לְגַבִּי מִשָּׁה, וְתַבְכוּן וְתַסְפְּדוֹן עַל בְּנִי,
אַבְלָא וּמַסְפְּדָא אֲשַׁמְעוּ כַּחְדָּא, עַד דְּאַנָּא
אֲשַׁמַּע וְאַתְרוּי עַמְכוּן.

בְּנִי בְּנִי, רַחֲמִין דְּנַפְשָׁאִי, הִיךְ תְּהִכּוּן
בְּשַׁלְשָׁאִין תְּקִיפִין, יְדַכּוּן מְהִדְקָן
לְאַחוּרָא. בְּנִין דְּאַתְרַבִּיאוּ בְּעִידוּנִין, בְּנִין דְּהוּוּ
יְקִירִין מִפּוֹ וְסַפִּירִין. בְּנִי בְּנִי, חֲסִידִין קְדִישִׁין,
הִיךְ תַּפְלוֹן בִּיְדֵי נוֹכְרָאִין, דְּלֹא רַחֲמִין כָּלִל.
בְּשָׂרָא קְדִישָׁא דְגוֹפִיכוּן, אִיתְרַמִּי וְאַתְחַלֵּל
בְּשׁוֹקִים וּבְרַחוּבוֹת. בְּנִי בְּנִי, וְוִי עַלִּיכוּן וְעַלִּי.

בְּשׁוֹקִים וּבְרַחוּבוֹת. בְּנִי בְּנִי, וִי עַלִּיכֶם וְעַלִּי. אִז קָרַע לְבוֹשׁ

תַּתְחַזְקוּ לְנַחְמֵנִי, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר
(ישעיה כב) עַל כֵּן אָמַרְתִּי שְׁעוּ מִנִּי
אֲמַרְר בְּכִי אֶל תְּאִיצוּ לְנַחְמֵנִי
עַל שַׂד בַּת עַמִּי.

בְּעַט בְּעִיטוֹת בְּרִקיעַ שֶׁל עַרְבוֹת,
וְעֲשֵׂה בּוֹ בְּקִיעִים וְחִלּוּנוֹת
פְּתוּחִים. פְּתַח וְאָמַר: בְּנִי, בְּנִי
אֱהוּבִי מְעִי, גְּדַלְתִּי אֶתְכֶם
וְלִקְחִתִּי אֶתְכֶם כְּמוֹ אֵב שְׁנוּטֵל
אֶת בְּנוֹ, לְמַדְתִּי אֶתְכֶם אֶת יְרֵאתִי,
הַשְׁלַטְתִּי אֶתְכֶם עַל כָּל אַמּוֹת
הָעוֹלָם. חֲטַאתֶם לִפְנֵי בְּכַמָּה
חֲטָאִים, עֲבַרְתִּי עֲלֵיכֶם, מִשׁוּם
שְׁבָנִים נִכְבְּדִים אֱהוּבִים הָיִיתֶם
לִפְנֵי.

בְּנִי בְּנִי, אֶקְרָא לְאַרְבַּע צְדָדֵי
הָעוֹלָם, וְאֲשַׁבֵּיעַ אוֹתָם עַלִּיכֶם.
מְזַרְח מְזַרְח, בְּשִׁבוּעָה עֲלֵיךְ, אִם
בְּנִי יִתְפַּזְרוּ בִּינְךָ, שְׁתַּסְתַּכַּל בְּתֹאֲרָא
וּבְדִיוֹקָן שְׁלֵהֶם אִיךְ הַשְׁתַּנּוּ
וְהַשְׁחָרוּ בְּעַנּוּיִים שְׁעוֹשִׂים לָהֶם
בְּתוֹכְךָ, וְתַבְכֶּה וְתַסְפַּד עַלִּיהֶם
וְתַשְׁמַר אוֹתָם.

בְּנִי בְּנִי, כַּשֶּׁהִייתֶם בְּבֵיתִי, בְּחִיק
אִמְכֶם, בְּעִדּוּנִים וּבְעַנּוּגִים, לֹא
הַשְׁגַּחְתֶּם עַלִּי. בְּנִי בְּנִי, מָה
אֲעֲשֶׂה לָכֶם, גְּזִרָה גְּזִרְתִּי
בְּשִׁבוּעָה, אֶלֹא אֲנִי וְאַתֶּם נַגְלִי.
מִשָּׁה, הַרוּעָה הַנֶּאֱמָן, אִיךְ לֹא
תַשְׁגִּיחַ עַל בְּנִי, הַצֵּאן הַקְּדוֹשׁ
שְׁמִסְרִיתִי בִּידְךָ? מְזַרְח מְזַרְח,
הַתְּעוֹרֵר אֶל מִשָּׁה, וְתַבְכוּ וְתַסְפְּדוּ
עַל בְּנִי. אֲבָל וּמַסְפַּד הַשְׁמִיעוּ
כַּחְדָּא, עַד שְׁאֲנִי אֲשַׁמַּע וְאַדָּאב
עַמְכֶם.

בְּנִי בְּנִי, אֱהוּבִי נַפְשִׁי, אִיךְ תִּלְכוּ
בְּשַׁלְשָׁאוֹת חֲזָקוֹת, יְדִיכֶם
מְהִדְקִים לְאַחוּר. בְּנִים שְׁגָדְלוּ
בְּעִדּוּנִים, בְּנִים שְׁהִיוּ יְקִירִים מִפּוֹ
וְסַפִּירִים. בְּנִי בְּנִי, חֲסִידִים
קְדוֹשִׁים, אִיךְ תַּפְלוּ בִּיְדֵי נֹכְרִים,
שְׁאִין מְרַחֲמִים כָּלִל. הַבְּשָׂר
הַקְּדוֹשׁ שֶׁל גּוֹפְכֶם נִזְרַק וְנִתְחַלֵּל
הַמְּלָכוֹת שֶׁלוֹ. וְהִינוּ מָה שְׁכַתּוּב